Lietas Nr. A420241215
Lietas arhīva Nr. A42-00645-17/12

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 6.janvārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Kristīne Jandava,
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts ar Valsts policijas faktisko rīcību, pieprasot informāciju par /pers. A/ veselības stāvokli.

Aprakstošā daļa

[1] 2013.gada 10.aprīlī pieteicējs /pers. A/ vērsās ar iesniegumu Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kuldīgas iecirknī (turpmāk – Kuldīgas iecirknis), apstrīdot autoservisa piestādīto rēķinu par pieteicēja automašīnas remontu. Pieteicējs uzskatīja, ka autoservisa meistars viņu ir apkrāpis, tādēļ lūdza saukt pie kriminālatbildības par krāpšanu *(lietas 74.-75.lapa)*.

Pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas, 2013.gada 16.aprīlī Kuldīgas iecirkņa priekšniece parakstīja policijas iecirkņa darbinieka sagatavoto pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam, pieprasot izziņu par to, vai pieteicējs atrodas narkoloģisko slimnieku un psihisko slimnieku reģistra uzskaitē *(lietas 17.lapa)*.

2013.gada 17.aprīlī Kuldīgas iecirknis pieņēma lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu sakarā ar pieteicēja iesniegto iesniegumu par autoservisa sniegto pakalpojumu, jo izdarītajā nodarījumā nav noziedzīgā nodarījuma sastāva *(lietas 72.lapa)*.

Ar Latvijas Republikas prokuratūras Kuldīgas rajona prokuratūras 2013.gada 7.maija lēmumu Kuldīgas iecirkņa 2013.gada 17.aprīļa lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu atzīts par pamatotu (*lietas 80.lapa*).

2014.gada 4.decembrī Valsts policijā saņemts pieteicēja iesniegums, kurā pieteicējs ir izteicis sūdzību par Kuldīgas iecirkņa darbinieku veikto pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam par pieteicēja veselības stāvokli, saņemtās informācijas izpaušanu un lūdzis atlīdzināt morālo kaitējumu *(lietas 64.- 65.lapa)*.

Izskatot pieteicēja iesniegumu, Valsts policija 2015.gada 27.februārī pieņēma lēmumu Nr.59 *(lietas 51.-56.lapa*), ar kuru nolēma: 1) atzīt par prettiesisku Kuldīgas iecirkņa faktisko rīcību, pieprasot Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam sniegt izziņu par pieteicēja atrašanos narkoloģisko un psihisko slimnieku uzskaitē; 2) atteikt pieteicējam morālā kaitējuma atlīdzību 13 000 *euro*; 3) izteikt atvainošanos pieteicējam par Valsts policijas rīcības rezultātā sagādātajām neērtībām.

[2] 2015.gada 19.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Kuldīgas iecirkņa faktiskās rīcības, pieprasot un izpaužot informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Pēc Kuldīgas iecirkņa rakstveida pieprasījuma Ogres slimnīca ziņas par pieteicēja veselības stāvokli nosūtīja Alsungas novada pašvaldības policijas darbiniekam, kurš pēc dokumentu saņemšanas pieteicējam pateica, ka viņam ir dokumentāli pierādījumi tam, ka pieteicējs esot ārstējies Ogres psihiatriskajā klīnikā.

[2.2] Pieteicējs uzskata, ka Kuldīgas iecirkņa priekšnieces faktiskā rīcība, liekot Ogres rajona slimnīcai ziņas par pieteicēja veselības stāvokli nosūtīt Alsungas novada pašvaldības policijas darbiniekam, ir nodarījusi morālo kaitējumu 3000 *euro* apmērā.

[2.3] Kuldīgas policijas iecirkņa darbinieks ir atbildīgs par to, ka viņš bez likumīga pamata sastādīja pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam par pieteicēja veselības stāvokli, kā rezultātā pieteicējam tika nodarīts morālais kaitējums 2000 *euro* apmērā, bet Kuldīgas iecirkņa priekšniece rīcība, parakstot pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam, ir nodarījusi morālo kaitējumu 3000 *euro* apmērā.

[3] 2015.gada 7.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētājas paskaidrojums par pieteikumu. Atbildētāja pieteikumā ietverto prasījumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējam kopsummā par 8000 *euro* neatzīst pilnībā, kā arī uzskata pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Valsts policijas 2015.gada 27.febrūāra lēmumā Nr.59 norādītajiem argumentiem.

[4] Ar 2016.gada 16.maija spriedumu Administratīvā rajona tiesa noraidīja pieteikumu daļā par faktiskās rīcības, izpaužot informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Tiesa secināja, ka pierādījumi liecina, ka, visticamāk, slimnīca Valsts policijas pieprasīto informāciju ir kļūdaini nosūtījusi nevis valsts, bet pašvaldības policijai, un par to policijas darbinieki nevar būt atbildīgi.

Tiesa izbeidza tiesvedību lietā daļā par Valsts policijas Kuldīgas iecirkņa faktiskās rīcības, pieprasot informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 16.maija spiedumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību Augstākajā tiesā, norādot turpmāk minēto.

Pieteicējs norādīja, ka ziņas par personas veselības stāvokli Valsts policijas darbinieki ir tiesīgi pieprasīt tikai divos gadījumos, ja pret personu ir ierosināts kriminālprocess vai pret personu ir uzsākta administratīvā lietvedība. Pieteicējs norādīja, ka pret pieteicēju nav ierosināts kriminālprocess, ne uzsākta administratīvā lietvedība, tāpēc policijai nav bijis tiesiska pamata pieprasīt ziņas par pieteicēja personas sensitīvajiem datiem.

Valsts policijas 2015.gada 27.februāra lēmumā Nr.59 ir atzīts, ka Kurzemes reģiona pārvaldes policijas iecirknis, pieprasot ziņas par pieteicēja veselības stāvokli ir pārkāpis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta nosacījumus un ir veicis prettiesisku faktisko rīcību.

[6] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments ar 2016.gada 1.augusta lēmumu nolēma atcelt Administratīvās rajona tiesas 2016.gada

16.maija spriedumu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība lietas daļā par Valsts policijas faktiskās rīcības, kas veikta, pieprasot informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un šajā lietas daļā tiesvedību izbeigt.

Tiesa nolēma atcelt Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 16.maija spriedumu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība lietas daļā par atlīdzinājumu, kas nodarīts ar Valsts policijas rīcību, pieprasot informāciju par pieteicēja veselības stāvokli un šajā daļā nodot pieteicēja pieteikumu izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai, norādot turpmāk minēto.

[6.1] Pieteicēja sensitīvo datu apstrāde acīmredzot nebija saistīta ar kriminālprocesuāla lēmuma pieņemšanu, bet ar citiem motīviem. Tā kā policijas darbinieks pieprasījumu veica, izmantojot valsts varu, viņa rīcība pieskaitāma valstij un uzskatāma par faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma izpratnē. Tādējādi šāda rīcība, kā arī prasījums par morālā kaitējuma, kas nodarīts ar šo rīcību, atlīdzināšanu principā ir skatāms administratīvā procesa kārtībā.

[6.2] Administratīvās rajona tiesa pareizi ir secinājusi, ka lietā nav strīda par to, ka konkrētā policijas faktiskā rīcība ir prettiesiska. Valsts policija 2015.gada 27.februāra lēmumā to ir atzinusi, turklāt noteikusi pieteicējam atlīdzinājumu par morālo kaitējumu rakstveida atvainošanās veidā. Pieteicējs pret to nav cēlis iebildumus, tādējādi strīds lietā ir tikai par to, vai ar atvainošanos morālais kaitējums pieteicējam ir pilnībā atlīdzināts.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus, secina, ka konkrētajā lietā ir strīds par pieteicējam piešķiramā atlīdzinājuma veidu un apmēru par Valsts policijas prettiesisko rīcību, nepamatoti *pieprasot* informāciju par pieteicēja veselības stāvokli Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam *(lietas 17.lapa)*.

Tajā pašā laikā Administratīvajā apgabaltiesā ir pieņemta apelācija sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 16.maija spiedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikumu daļā par Valsts policijas faktiskās rīcības, *izpaužot* informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Lietā nav strīds par to, ka Valsts policija ar 2015.gada 27.februārī pieņemto lēmumu Nr.59 *(lietas 51.-56.lapa)* nolēma: 1) atzīt par prettiesisku Kuldīgas iecirkņa faktisko rīcību, pieprasot Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam sniegt izziņu par pieteicēja atrašanos narkoloģisko un psihisko slimnieku uzskaitē; 2) atteikt pieteicējam morālā kaitējuma atlīdzību 13 000 *euro*; 3) izteikt atvainošanos pieteicējam par Valsts policijas rīcības rezultātā sagādātajām neērtībām.

Valsts policija ir izteikusi rakstveida atvainošanos pieteicējam, taču tiesai ir jānoskaidro, vai pieteicēja prasītais morālā kaitējuma atlīdzinājums 8000 *euro* apmērā ir atbilstošs pieteicējam nodarītajam morālajam kaitējumam saistībā ar Valsts policijas prettiesisko rīcību, nepamatoti *pieprasot* informāciju par pieteicēja veselības stāvokli.

[9] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Valsts policija 2015.gada 27.februārī pieņemtajā lēmumā Nr.59 ir norādījusi, ka Valsts policijas darbiniekam, veicot pieteicēja iesnieguma izskatīšanu pret SIA "/Nosaukums /" meistaru /pers. E/ par krāpšanu *(lietas 74., 75.lapa)* izskatīšanu, nebija objektīva pamata veikt pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam par to, vai narkoloģisko slimnieku un psihisko slimnieku uzskaitē sastāv pieteicējs. No lietas materiāliem nav saprotams šāda pieprasījuma mērķis un nepieciešamība, jo lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu tika pieņemts nākamajā dienā pēc pieprasījuma nosūtīšanas *(lietas 70.lapa)*. Lietas materiālos neatrodas Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabineta atbilde, kā arī Valsts policijas darbinieks nespēja izskaidrot, kā atbilde no Ogres slimnīcas varētu ietekmēt pieteicēja iesnieguma izskatīšanas gaitu un rezultātā pieņemto lēmumu. Konkrētajā gadījumā nepastāvēja neviens no Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.pantā minētajiem priekšnosacījumiem, lai Valsts policijas darbinieks varētu veikt pieteicēja sensitīvo datu apstrādi *(lietas 52., 53.lapa)*.

Līdz ar to lietā ir vērtējams, vai Valsts policijas nepamatota sensitīvo datu pieprasīšana ir radījusi morālo kaitējumu, atlīdzināmu 8000 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Vērtējot atlīdzinājuma veidu Valsts policija ir norādījusi, ka Valsts policijas darbinieka rīcībā, veicot pieprasījumu Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinetam, netika konstatēts, ka būtu iestājušās kaitīgas sekas pieteicējam. Pārbaudes laikā netika iegūts apstiprinājums, ka ziņas par pieteicēja veselības stāvokli būtu nodotas trešajām personām (pieteikumā minētajam /pers. F/), vēl jo vairāk no lietas materiāliem nav izsecināms, ka Ogres slimnīcas Psihiatrijas un narkoloģijas kabinets uz Valsts policijas darbinieka pieprasījumu būtu sniedzis atbildi. Līdz ar to Valsts policija ir nolēmusi, ka samērīgs un atbilstīgs atlīdzinājums ir iestādes rakstveida atvainošanās *(lietas 54., 56.lapa)*.

Jautājums par Valsts policijas faktiskās rīcības, *izpaužot* informāciju par pieteicēja veselības stāvokli, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, un to, vai ir konstatējama cēloņsakarība starp Valsts policijas 2013.gada 16.aprīļa pieprasījumu un informācijas nonākšanu Alsungas novada pašvaldības policijas darbinieka rīcībā, ir jau vērtēts Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 16.maija spriedumā, kurš ir pārsūdzēts Administratīvajā apgabaltiesā. Līdz ar to arī jautājums, vai sensitīvo datu pieprasīšana ir konkrētajā gadījumā radījusi sekas, izpaužot šo informāciju trešajām personām, nav vērtējams šīs prasījuma ietvaros.

Tiesa no lietas materiāliem nekonstatē arī citas iespējamās sekas (bez informācijas izpaušanas trešajām personām), kādas pieteicējam ir nodarītas ar Valsts policijas nepamatoto sensitīvo datu pieprasīšanu. Pieteicējs arī pieteikumā ir norādījis uz to, ka Valsts policijas Kuldīgas policijas priekšniece ir atbildīga par to, ka pēc viņas nelikumīgā pieprasījuma ziņas par pieteicēja sensitīvajiem datiem uzzināja Alsunga novada domes darbinieki *(lietas 3.lapa)*.

Tiesa kā rakstveida pierādījumu vērtē arī 2015.gada 25.novembra tiesas sēdes protokolu *(lietas 100.lapas otra puse)*, saskaņā ar kuru pieteicējs norādīja, ka no Valsts policijas puses bija amorāli pieprasīt ziņas par pieteicēja veselības stāvokli. Šī informācija tika nodota pašvaldības policijas darbiniekam, kurš novada domes darbiniekiem stāstīja par to, ka pieteicējs ir bijis psihiatriskajā klīnikā. Pieteicējam nācās attaisnoties, ka tā nav taisnība.

No minētajiem pieteicēja paskaidrojumiem ir secināms, ka pieteicējs kā uz Valsts policijas rīcības sekām, kas ir radījušas pieteicējam morālo

kaitējumu, norāda uz ziņu izplatīšanu trešajām personām, kas nav vērtējams šī prasījums ietvaros.

Taču tiesai šī prasījuma ietvaros ir jāvērtē tikai morālā kaitējuma apmērs par Valsts policijas prettiesisku faktisko rīcību - sensitīvo datu pieprasīšanu.

[10] Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešajai daļai morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Administratīvā procesa likuma 89.panta pirmajā daļā citastarp ir noteikts, ka par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantā ir ietverta morālā kaitējuma definīcija un šā likuma izpratnē morālais kaitējums ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Pārbaudot, vai Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta neievērošana radīja vai varēja radīt pieteicēja būtisku tiesību aizskārumu, rezultātā arī morālo kaitējumu, tiesa konstatē, ka izskatāmajā gadījumā Valsts policija bez tiesiska pamata pieprasīja informāciju par pieteicēja sensitīvajiem datiem - veselības stāvokli.

Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 8.punktam sensitīvi personas dati ir personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi, reliģisko, filozofisko un politisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, kā arī sniedz informāciju par personas veselību vai seksuālo dzīvi. Savukārt jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu ir personas datu apstrāde (4.punkts).

Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta 11.punktam sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot gadījumus, kad personas datu apstrāde ir nepieciešama, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai veidojot likumā noteiktās valsts informācijas sistēmas.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 13.panta trešā daļa noteic, ka saņemtos personas datus drīkst izmantot tikai paredzētajiem mērķiem.

Līdz ar to Valsts policijas darbinieku pienākums, saņemot informāciju par privātpersonas sensitīviem datiem, ir to neizpaust un izmantot tikai paredzētajiem mērķiem. Līdz ar to likums aizsargā privātpersonas tiesības uz sensitīvo datu neizpaušanu arī gadījumos, kad tās sensitīvo datu apstrāde no valsts iestāžu puses ir notikusi.

Tas nozīmē, ka pats par sevi apstāklis, ka informācija par pieteicēja veselības stāvokli nepamatoti tika pieprasīta, neradīja pieteicēja būtisku tiesību aizskārumu, jo Valsts policijas darbiniekiem ir likumā noteikts aizliegums izpaust ziņas par privātpersonu sensitīviem datiem.

[11] Atbilstoši vienlīdzības principam morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī citos (jo sevišķi – salīdzināmos) gadījumos noteiktā atlīdzinājuma veids un apmērs. Līdz ar to tiesa ņem vērā to, kā tiesa citās līdzīgās lietās ir vērtējusi jautājumu par atlīdzinājuma apmēra noteikšanu sakarā ar iestādes prettiesisku rīcību, apstrādājot personas datus. Piemēram, lietā Nr.A42342405 par pieteicēja sensitīvo datu nelikumīgu apstrādi, iekļaujot nepamatotus datus Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā, apgabaltiesa pieteicējam noteica Ls 3000 morālā kaitējuma atlīdzinājumu, bet lietā Nr.A42578707 apgabaltiesa uzlika pienākumu pašvaldībai atlīdzināt pieteicējam Ls 900 par ziņu par pieteicēja privāto dzīvi izpaušanu trešajai personai. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 22.jūlija spriedumu lietā Nr.AA43-1858-10/11 noteikti Ls 1000 par personas prettiesisku piespiedu ievietošanu psihoneiroloģiskajā slimnīcā.

Administratīvā apgabaltiesa lietā Nr.A420572410 ir norādījusi, ka tā kā likumdevējs Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteicis stingrāku aizsardzības pakāpi tieši attiecībā uz sensitīvajiem personas datiem, attiecībā uz kuriem izskatāmajā lietā prettiesiskā rīcība nav konstatēta, tiesa uzskata, ka šajā lietā atlīdzinājums ir nosakāms ievērojami mazākā apmērā nekā gadījumos, kad pārkāpums attiecas uz sensitīviem personas datiem. Konkrētajā lietā par personas vārda, uzvārda, dzīvesvietas adreses, personas koda un ziņu par pensionāra statusu un pensijas apmēru izpaušanu SIA „Rīgas satiksme", kā arī par minētās prettiesiskās faktiskās rīcības nepārtraukšanu arī pēc pieteicēja iebildumiem tika piemērots Ls 100 morālā kaitējuma atlīdzinājums. Citā lietā Nr.A420600410 par pieteicēja iebildumiem, ka uz aploksnes, kurā tika sūtīta iestādes atbilde uz pieteicēja iesniegumu, tika norādīts pieteicēja norādītais personas kods, Administratīvā apgabaltiesa nekonstatēja morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamatojumu.

Arī Eiropas Cilvēktiesību lietā „L.H. pret LATVIJU" 2014.gada 29.aprīļa spriedumā (iesniegums Nr. 52019/07) tika vērtēta Medicīnas aprūpes un darbaspējas ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcijas (turpmāk – MADEKKI) rīcība, pieprasot un saņemot medicīnas datus no trīs dažādām medicīnas iestādēm ar detalizētu informāciju par iesniedzējas veselību minētajā laikposmā. 2004.gada 14.maijā MADEKKI izdeva atzinumu par medicīnisko aprūpi, ko iesniedzēja saņēma dzemdību laikā 1997.gadā. Atzinumā bija iekļautas medicīniska rakstura ziņas par iesniedzēju, kas bija jo īpaši privātas un sensitīvas. Atzinumā tika secināts, ka iesniedzējas pirmsdzemdību aprūpes un dzemdību laikā neviens likums netika pārkāpts. 2004. gada 21. maijā atzinuma secinājumu kopsavilkums tika nosūtīts Cēsu slimnīcas direktoram.

Izskatāmajā lietā iesniedzējas argumenti bija, ka MADEKKI darbojās nelikumīgi, pieprasot un saņemot informāciju par iesniedzējas veselību, tādējādi pārkāpjot iesniedzējas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Šīs tiesības tika vēl papildus pārkāptas, kad MADEKKI nelikumīgi pārsūtīja iesniedzējas datus uz Cēsu slimnīcu. Visbeidzot, tiesai tika lūgts anulēt administratīvo aktu – MADEKKI atzinumu – jo tā secinājumi bija kļūdaini. Tiesa piešķīra iesniedzējai EUR 11 000 kā kompensāciju par morālo kaitējumu, jo bija notikusi nepamatota iejaukšanās iesniedzējas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību. No tā izriet, ka ir bijis Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. panta pārkāpums.

Analizējot visas iepriekšminētās lietas, tiesa secina, ka tajās tika konstatēts personas datu izpaušanas fakts, tajā skaitā ievietojot datus Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā, kas ir noteiktam personu lokam pieejams valsts reģistrs. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesā izskatāmajā lietā MADEKKI atzinuma secinājumu kopsavilkums tika nosūtīts Cēsu slimnīcas direktoram, kurš, kā secināms no lietas apstākļiem, tika arī sagatavots un izmantots slimnīcas tiesvedībā ar iesniedzēju. 2006. gada decembrī iesniedzējas prasība pret slimnīcu tika apmierināta, un viņai piešķīra kompensāciju 10 000 Ls apmērā par nelikumīgu sterilizāciju.

Līdz ar to ir secināms, ka no tiesu prakses izriet, ka vairumā gadījumu morālais kaitējums naudas izteiksmē ir atlīdzināms, konstatējot personas datu izpaušanas vai tālākas izplatīšanas faktu. Turklāt sensitīvo personas datu izpaušanas gadījumos morālā kaitējuma apmērs var būt būtiskāks nekā personas datu izpaušanas gadījumos, kuriem nav sensitīvs raksturs.

No minētā secināms, ka pieteicēja sensitīvo datu pieprasīšana pati par sevi, nekonstatējot to izpaušanu trešajām personām, izskatāmajā gadījumā neradīja būtisku pieteicēja tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu, kas būtu pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai naudas izteiksmē. Papildu atlīdzinājums būtu pieļaujams tikai tad, ja pastāvētu kādas īpaši būtiskas un nenovēršamas pieteicēja morālas ciešanas.

Tajā pašā laikā ir atzīstams, ka pieteicēja sensitīvo datu pieprasīšana pati par sevi radīja tādu atlīdzināmu morālo kaitējumu, kas, nekonstatējot tiešas sekas uz pieteicēja tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm, nav uzskatāms par smagu.

[12] Pieteicējs ir norādījis *(lietas 100.lapas otra puse)*, ka Valsts policija uzskata, ka morālais kaitējums tiktu atlīdzināts ar atvainošanos,

taču pieteicējs tam nevēlas piekrist, jo Valsts policija regulāri atvainojas. Piemēram, 2014.gada 2.oktobrī Valsts policijas priekšnieka izpildītājs /pers. K/ izteica atvainošanos par sagādātajām neērtībām. Ja tiek pārkāptas pieteicēja tiesības, tad morālajam kaitējumam jābūt tādam, kas sniedz gandarījumu arī pieteicējam. Atvainošanās no Valsts policijas puses pieteicējam nesniedz nekādu gandarījumu.

Tiesa lietas materiālos konstatē *(lietas 123.-126.lapa)*, ka Valsts policija 2014.gada 2.oktobrī ir izteikusi atvainošanos pieteicējam par Valsts policijas rīcības rezultātā sagādātajām neērtībām, kas izpaudusies nepietiekamā lietas materiālu pārbaudē un nepamatotā pieteicēja 2014.gada 15.jūnija iesnieguma atstāšanā bez izskatīšanas.

Līdz ar to ir secināms, ka iepriekš rakstveida atvainošanās ir izteikta par cita veida iestādes prettiesisko faktisko rīcību – par nepareizu pamatojumu pieteicēja iesnieguma atstāšanai bez izskatīšanas. Savukārt izskatāmajā lietā strīds ir par nepamatotu pieteicēja datu pieprasīšanu.

Augstākā tiesa ir atzinusi, ka atlīdzinājums nevar tikt piešķirts ar mērķi sodīt valsti. Tas būtu pretēji Administratīvā procesa likuma 97.pantam, kas noteic, ka atlīdzinājuma apmērs noteicams pēc civiltiesību principiem. Zaudējumu atlīdzināšanas princips civiltiesībās noteic, ka atlīdzinājuma mērķis ir nolīdzināt zaudējumu vai kaitējumu (aizskārumu), bet ne vairāk *(Augstākās tiesas 2009.gada 17.novembra sprieduma lietā SKA – 505/2009 9.punkts)*.

Tajā pašā laikā tiesas uzskatā, ja viena un tā pati valsts iestāde vairākkārtīgi pieļautu vienu un to pašu prettiesisku faktisko rīcību pret vienu un to pašu personu, morālā kaitējuma atlīdzinājums kā preventīvs līdzeklis būtu iespējams arī naudas izteiksmē. Taču izskatāmajā gadījumā tiesa nekonstatē, ka arī iepriekš Valsts policija ir izteikusi atvainošanos par nepamatotu sensitīvo datu pieprasīšanu.

Tiesa vērtē arī apstākli, ka izskatāmajā gadījumā Valsts policijas augstākā iestāde pati ir veikusi zemākas struktūrvienības darbinieku rīcības izvērtēšanu un atzinusi tās darbinieka veiktās rīcības prettiesiskumu un izteikusi pieteicējam rakstveida atvainošanos. Tas nozīmē, ka iestāde ir atzinusi savu kļūdu privātpersonas datu apstrādē un tiesa ir pamats secināt, ka arī turpmāk to ievēros.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajai daļai personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Šā panta trešajā daļa noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājuma naudā apmērs atkarībā no kaitējuma smaguma, savukārt šā panta ceturtā daļa kā patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums paredzēta iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās, ja aizskārums nav smags.

Kaitējuma atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Lai personai atlīdzinātu morālo kaitējumu, ir jākonstatē būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Proti, ne jebkurš par prettiesisku atzīts administratīvais akts vai faktiskā rīcība rada atlīdzināmu morālo kaitējumu, tiesai ir jāvērtē tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums un konkrētā aizskāruma smagums.

Dažkārt par atbilstīgu atlīdzinājumu uzskatāma jau pārkāpuma konstatācija pati par sevi un tādējādi vēl jo vairāk par taisnīgu atlīdzinājumu noteiktos apstākļos var kalpot iestādes atvainošanās *(sk. Augstākās tiesas 2010.gada 9.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-223/2010 7.punktu).*

Atvainošanās ir morālā kaitējuma atlīdzināšanas veids, kas piemērojams gadījumos, kad privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags (sk. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturto daļu).

Izskatāmajā gadījumā pieteicēja sensitīvo datu pieprasīšanu tiesa nekvalificē kā būtisku šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu, tādēļ par atbilstīgu atlīdzinājumu uzskata jau Valsts policijas veikto rakstveida atvainošanos.

[13] Izvērtējot lietas faktiskos apstākļus saistībā ar piemērojamām tiesību normām, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts ar Valsts policijas faktisko rīcību, pieprasot informāciju par /pers. A/ veselības stāvokli.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese K.Jandava